TV-Opas TV-kanavat netissä NYT

Mainos

Valhe leviää somessa kuin väärä raha – faktantarkistus entistä tärkeämpää

Kotimaa Julkaistu 02.04.2015 08:07

15

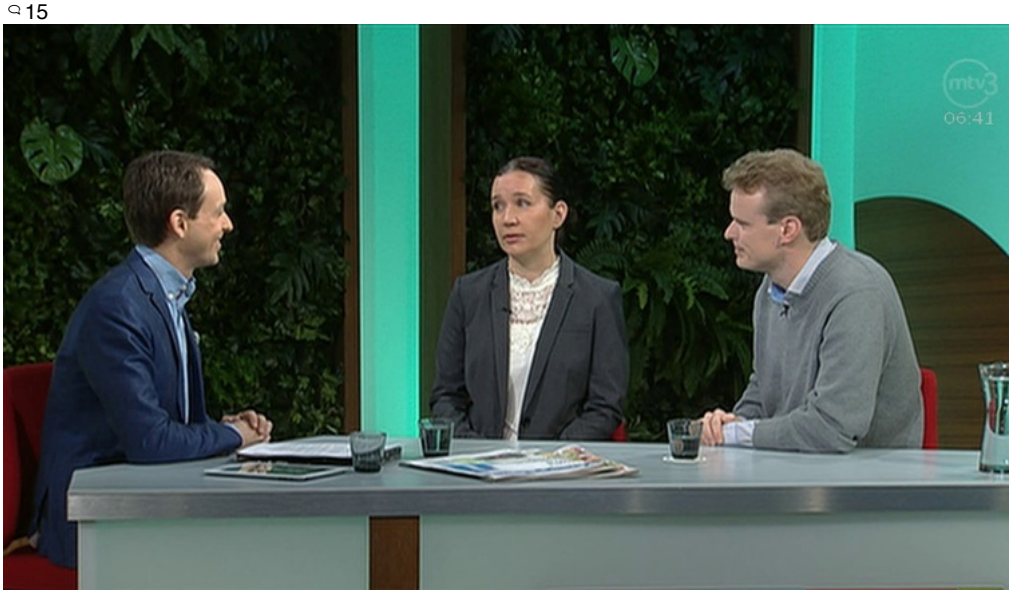

Kuvakaappaus Faktabaarin Taru Taipaleen (kesk.) ja Mikko Salon (oik.) vierailusta MTV3:n Huomenta Suomessa 2. huhtikuuta 2015.

Vaalien lähestyminen saa etenkin sosiaalisen median pursuilemaan väitteitä, joiden todenperäisyyttä voi vain arvailla. Mihin voi enää luottaa? Tähän selvennystä pyrkii tarjoamaan vuoden journalistisena tekona Suuria Journalistipalkinto -gaalassa palkittu Faktabaari.

– Saamme yleisöltä väitteitä tarkastettavaksi, emme ainoastaan oio vääriä väitteitä, vaan myös todennetaan, pitääkö jokin väite paikkansa, kertoo MTV:n Huomenta Suomessa vieraillut Taru Taipale, yksi Faktabaarin viidestä ydinjäsenestä.

Näin vinkkaat väärän väitteen Faktabaarille:

Kansalainen käy sivuillamme ja täyttää lomakkeeseen tiedot. Tarvitaan dokumentti, että kyseinen väite on esitetty ja tieto, että missä. Pelkästään kuulopuheita emme voi tarkistaa.

Lähdemme sitten katsomaan, missä on alkuperäinen lähde, mikä todentaa väitteen. Kun asia on selvitetty, julkaisemme tiedon.

Kattavaa faktantarkistukseen viisikko käyttää apuna myös mittavaa verkostoaan. Yleisövihjaajien lisäksi tarkistajaryhmässä on 50–60 ihmistä akateemisilta aloilta.

– Voidaan puhua ihan globaalista ilmiöstäkin. Yhden asiantuntijan kanssa juttelin, niin vastaavia palveluita on maailmalla lähes sata, mutta mitään tarkkaa lukua ei käsittääkseni ole. Joissain maissa tälle on varmasti vielä huutavampi tarve. Pyrimme luotsimaan faktapohjaisempaa julkista keskustelua, taustoittaa Mikko Salo Faktabaarista.

Aina totuus ei selviä

Maailma ei kuitenkaan ole niin mustavalkoinen, että jokaisesta väitteestä saisi totuuden selville.

– Ei löydy aina. Se on ilman muuta tiedetty alusta pitäen. Meillä on tälläinen 50-50-kategoria ja Baaripuhetta-blogi, jossa käsittelemme vaikeita asioita, Salo kertoo.

Myös sivuston Debattibaarissa puidaan haastavia väitteitä argumentein omalla nimellä.

Faktabaari korostaa, että he eivät tarkista poliittisesti värittyneitä väitteitä.

– Saamme pyyntöjä selvittää tai ottaa kantaa sellaisiin asioihin, jotka ovat puhtaasti poliittisia päätöksiä, esim. Malmin lentokentän kohtalo ei ole fakta, joka on tarkistettavissa.

Luvut ovat parhaiten tarkistettavissa, mutta nekin on laitettava omaan kontekstiinsa. Tarpeeksi merkittävänä Faktabaari piti esimerkiksi keskustan kansanedustajan Tuomo Puumalan laskuvirhettä tiestötiedotteessaan. Puumala oli väittänyt, että Suomen tiestön korjausvelka on kasvanut kokonaisuudessaan 2,4 miljardiin euroon, vaikka tämä summa kattaa myös rataverkon sekä vesiväylien korjausvelan. Pelkän tiestön osuus on 1,2 miljardia.

Vääriä väittämiä viskotaan somessa harva se päivä, mutta koska tästä ei ole tilastollista faktaa, ei Faktabaari ota kantaa väärien huhujen määrään tai sen yleistymiseen. Sosiaalisessa mediassa kärjistäjät ovat kuitenkin valitettavasti kuninkaita.

– Asian korjaaminen voi olla paljon vaikeampaa. Väärä tieto etenee liukkaasti sosiaalisessa mediassa, ihmiset jakavat sitä toisilleen. Oikaistu tieto ei liiku välttämättä yhtä nopeasti, Taipale tuumaa.

Mainos

- Faktoja tarkistava Faktabaari on Vuoden journalistinen teko ke 11.3.

Jukka Auramies

jukka.auramies(at)mtv.fi

@Auramies

Kommentoi (15)
Jaa
Suosittele 247
Twiittaa 21
g+1 0

Luetuimmat: Uutiset

- Myös keskusta kärähti nolosta mokasta – vaalimateriaalia tehty Virossa

  Kotimaa09:33

- KUVAT: Uhri yllätti raiskausta yrittäneen pahemman kerran – kahdesti

  Ulkomaat12:16

- Hylyn epäillään ajelehtineen yli neljä vuotta ja 6000 kilometriä – sisällä yllätysmatkustajia

  Ulkomaatsu 12.4.

- Lääkärilehti: Rokottamattomuus oli koitua kaksivuotiaan kohtaloksi

  Kotimaa11:02

- Yksivuotias kuoli tragediassa – ampujaksi epäillään kolmevuotiasta

  Ulkomaat06:50

Katso lisää

Uusimmat: Kotimaa

- Haglund: Pohjoismaisten puolustusministerien yhteisartikkelia ei suunniteltu salassa

  Kotimaa 16:05

- Kysely: Nettiäänestys saisi nuoret uurnille

  Kotimaa 15:27

- "Suomi päättää omista asioistaan" – tässä Niinistön koko vastaus Venäjän Nato-